

Szombati jegyzetek

KRÚDY. — Van még némi idő; bár, színházi arasz-szal mérve nem is olyan sok: jó másfél év. Mert 1978. október 21-én üljük Krúdy Gyula századik születésnapját. És úgy illenek, hogy az Operaház felújítsa Az arany meg az asszony című Kenessey Jenő-operát, amelynek minden elénkelt mondata: Krúdy-mondat! Ez a remekbe sikerült egyfelvonásos dalmű: maga a zenében és énekhangban megszólaló Krúdy-dráma. Annak ritka példája tehát, amikor az irodalmi „anyagból” nem készült „szövegkönyv”; az eredeti darab ihlette muzsikára a zeneszerzőt. Wolfgang Iocsei polgár, Anna és a zsoldos kapitány történetének, úgy érezzük, ott a helye operaszínpadunkon, amikor majd a százéves Krúdy Gyulára emlékezünk. Csak elhatározás kérdése.

ERZSÉBET. — Horváth Eszter a Tannhäuser új Erzsébetje. Amit a szerepből már teljesen az övének érzünk: a csarnokárta és egyáltalán a teljes második felvonás. Ez hangtűzben, stíluserékenységekben, a részletek kimunkáltságában mai módon wagneri. A harmadik felvonás halálközélen-lebegése viszont még túl földi, túl „egészséges”. Horváth Eszternek az ima hangadagolásából és erejéből több, mint a felét el kellene hagynia. Kevesebbet, sokkal kevesebbet! És akkor sokkalta közelebb jut ahhoz az Erzsébethez, akit Tannhäuser szentnek nevez.

VIOLETTA KÖRÜL. — A szükségtelenül nagy hang-erő a „nehezeke” Miller Lajos öreg Germont-jának is, akit most énekelt először. Szinte azt érzi az ember, hogy ez a múlt századi nagypolgári francia atya néhány saeculummal korábbiak, egy vendettás Calatrava-fiúnak vagy Lunának véli magát... Komolyra fordítva a szót: Milleré a szerep, övé a figura; a hang szépsége, az éneklés kiegyenlítetttsége, biztonsága lenyűgöző! De: az erőt, azt ossza föl — két előadás között! Jut is, marad is. És főként: hitelesebb, mélyebb, teljesebb lesz benne és körülötte minden. — Nagy János új Alfrédja: telitalálat! Ez csakugyan az ő világa. Érzelmek árnyékátalan őszinteségében éppúgy, mint hangkarakterben. Alfréd-szabású tenorista éneklő Alfrédot — alfrédul, s ez öröndetes. Mert egy erőszakolían másfajta indulás, évekkkel ezelőtt, azzal a veszéllyel fenyegetett, hogy Nagy János esetleg nem jut el a neki írott szerepekig. Az egyre gazdagabb Des Grieux és a kitűnő mantuai herceg után most olyan természetes mozdulattal lépett be a Traviatába, mintha hosszú hetek elemző próbasorozata volna a háta mögött. — Még két újonca van az előadásnak: az ismét teljes mikro-karaktert formáló Korcsmáros Péter (Gaston) és a rokonszenves Póka Balázs (báró).

NORMA. — Az Otello után a milánói Scala Norma-előadása is tizmilliókhoz jutott el: a január 18-i bemutatót, egyenesben, színesben követítette az olasz televízió. Mauro Bolognini rendezte, Gianandrea Gavazzeni vezényelte az előadást, a címszerepet Montserrat Caballé énekelte.

HÜON. — „Kedves hallgatóink! Nicolai Gedda énekel. Weber: Oberon. Hüon áriája az első felvonásból” — így a rádió bemozdítja. Ezek után a tenorista éneklő — a Sába királynője Asszad-áriáját! Lekonferálás? „N. G. Hüon áriáját énekelte az Oberon című Weber-operából.” Szóval: nem helyesbitenek! Kíváncsian várjuk, mi lesz a kinyomtatott műsor szerinti ötödik műsorszámmal, az — Asszad-áriával?! „N. G. áriát énekel Weber Oberon című operájából...” És most igazából a Hüon-ária hangzik el! De Hüont imár nem merték néven nevezni. Azt hívén: a hallgató nem vette észre a korábbi tévedést. Imígyen mintha a hallgatót nézték volna egy kissé Hüonnak...

DÉLELŐTTI SZENZÁCIÓ. — Vasárnap délelőtti, ifjúági bérletben Gregor József, a Szegedi Nemzeti Színház basszistája frenetikus sikerű Don Pasqualét énekelte, mint vendég. (Legutóbb hét évvel ezelőtt, Fies-cóknét vendégeskedett...) Ez Geraint Evans-i, Erich Kunz-i nagyságrendű ós-komediasz az operaszínpadon — megtoldva a Gregor József-i szép hanggal.

LÉTRÁK. — Ha jól számoltunk, négy darab megtermett, szép kétágú létra áll a Figaro házassága harmadik felvonása elejének virágfüzérés színpadán. Senki föl nem mászik rájuk. Végül kiviszik őket. Miért voltak ott? Valaki, felvonás végén, a büfépult előtt megjejtette a talányt:

— A grófi kastélyban a létra határozza meg a tudatot... (dél)

nemrégiben egy humoros krimi (Bankrablás) agya-fürt hősének szerepében láthattunk, főszereplőként és rendezőként egyaránt dicsérhető. Amit eszköziesen játéknak szoktunk mondani, valahányszor az egyéniség ereje kerekedik az alakító ügyesség fölé, Scott teljesítményére kíváltképp vonatkozik. Nincs olyan gesztusa, mimikája, amivel azt mutatná, hogy a hős most ezt vagy azt gondolja, érzi. Ő egyszerűen maga a hős, aki nem árulja el, mi játszódik le benne, amikor megtudja a valóságot, de egész lényével kényszerít rá, hogy odagondoljuk nyúlt orra, szögletes arca, szelíd szemei mögé a rettenetes lelki tusát. És ezúttal ugyanez a szűkszavúan pontos kifejezés jellemzi a rendezői munkáját is. Úgy indítja a történetet az apa és a fiú idillián tisztá és egyszerű családi életéből, hogy a kezdetleges kontrasztállítás szándékának felfedezése nélkül is döbbenetesen érezzük a mindenből a semmibe lépés drámáját. Szinte félszavakból, pillanatképekből áll össze a megrázó valóság, a katonatisztek, gázok, műszerek, helikopterek képviselte rideg hatalom és szemben vele a másik világ, a természet, amelyet terepnek és az emberrel, akil kísérleti alanyak tekintenek. A nagy kaland izgalmi pedig a lelki feszültséggel párhuzamosan, azzal kölcsönhatásban teljesednek ki. A film feszítő hatásához jó néhány más színész teljesítménye is hozzájárul. Így Richard Baseharté, aki Dan Logan jó szándékú háziorvosát alakítja és *Barnard Hughesé*, aki az arcnélküli hatalom egyik jellegzetes képviselőjét testesíti meg.

A könyörtelen bosszú áll a Filmbarátok köre hálozatban bemutatott spanyol film, a

Stressz

középpontjában is. Pontosabban: a bosszúnak a gondolata. Ez válik drámai képsorrá az egyik főszereplő, a férj képzetében, amidőn megbizonyosodik a másik kettő (a felesége és a barátja) szerelmi kapcsolatáról. Zizegve-sűrítve vágnak a rivális testébe a bűvárszigonyok, mintegy kárpótlást nyújtva a nézőnek a másfél órás eseménynéküliségért. De már e drámai leszámolás elején is sejthető — és ebben a más fényerejű fényképezés is eligazít —, hogy csak a felzaklatott lelkiállapot játékát látjuk, az élet ugyanúgy megy tovább, a közös üzet, a jómód, meg a gyerek együtt tartja ezt a hár-

mast, ha gyűlölettel, ha megalkuvással is.

A cím, a bevezetésűl idézett néhány világstatisztikai adat, meg az emberiség baljós jövődjéről folytatott párbeszéd arra a pszichimista közérzetre utal, amely a 60-as évek végén jellemezhetette Spanyolországban a gondolkodó embereket. A túlnépesedés, a nyersanyagok kimerülése, az autók mérhetetlen mennyisége és a háború, mint végső megoldás... — e témákról beszélnek ők hárman, amikor éppen nem lovagolnak, úsznak, motoroznak, vagy egyszerűen csak unatkoznak látványosan. A cél, amelyért a hosszú autózásra vállalkoztak, homályos. Úgyszintén hiányzik az információ a férfiak munkájára, üzleti kapcsolatára vonatkozólag. Minden másra közben sok idő jut. Így a sehol semmi meg nem magyarázott betétekre, amelyekben hol egy preparálás alatt álló madártetem, hol egy falra szegezett denevér képe villan elénk.

Lehet, tán kevesebb kritikával néztem volna ezt a filmet közvetlenül az elkészítése után, amikor még nem szaporodtak el annyira a hangulatoson tébláboló, a társadalomhoz csak közhelyekkel kötődő főszereplők. A jobbára csak hírből, meghozzá magasra értékelt hírből ismert *Bunuel-tanítvány, Carlos Saura* rendező ezzel a filmjével családost okoz, még ha így is bizonyítja a hangulatteremtésben és a színészetben kétségtelen erényeit. *Geraldine Chaplin* finom könnyedséggel oldja meg feladatát, arcvonásait szemlélve lehetetlen nem gondolni az egyéni jegyeit ily módon is tovább sugárzó világhírű apára. Az ilyenfajta intellektuális kamaradarabok igényei szerinti modern-visszafogott játékok nyújtja a két férfi főszereplő.

Szerepel a hét műsorában egy krimi is. A

Méreg a pohárban

című film, amely a Szovjetunió rigai stúdiójában készült, egy gyilkosság tettesének kinyomozása közben leplezi le egy nagyszabású csempészbanda üzemét. A történet számai, sajnos szétágazóbbak annál, amit a néző a kellemes szórakozás jegyében követni tud, túl sok a szereplő és nagyon kevés a ravaszsgót, ügyességet igénylő izgalmas összecsapás, epilógusként pedig a gyilkosság olyan rekonstrukcióját nyújtják, amely a megoldás birtokában már szükségtelen.

Kürti László